

IZVJESTAJ IZ REGIONA: SUDJENJE HRVATSKOM SUDSTVU

Author: Tihana Tomicic

Da li je hrvatsko sudstvo spremno krivicno goniti sve Hrvate koji su osumnjiceni za ratne zlocine?

Zahtjev Zagreba, da na sebe preuzme sudjenje svim optuzenicima za ratne zlocine pocinjene u Hrvatskoj, izazvao je nedoumice po pitanju kompetentnosti lokalnog sudstva za vodjenje takvih postupaka. Pomenuti zahtjev vlada je uputila prije dvije sedmice, prilikom posjete glavnog tuzioca tribunala Karle del Ponte, koja je ujedno dala svoj pristanak da se manje vaznim haskim optuzenicima sudi u regionu.

Poziv tribunalu upucen je u trenutku kada se u hrvatskoj na racun vlastitog sudstva izricu pohvale zbog postupka protiv generala Mirka Norca, koji je osumnjicen za ratne zlocine protiv Srba u hrvatskoj oblasti Krajina.

Tokom posjete, Del Ponte je potvrdila da ce zahtjev Zagreba o svim sudjenjima biti razmotren, ali o tome nije detaljnije govorila. Njena predstavnica za stampu, Florans Artman, izjavila je ove nedjelje za IWPR da tribunal ne moze tek tako prepustiti hrvatskim sudovima niti jedan slucaj, sve dok se ne dokaze da su i oni kadri efikasno voditi postupke koji se ticu ratnih zlocina.

Medjutim i pored toga, u Zagrebu postoji uvjerenje da ce mu Hag uslisiti zahtjev, sto bi vlasti u svakom slucaju iskoristile da se odbrane od tvrdnji opozicije da je tribunal antihrvatski nastrojen. Hrvati smatraju da je domace sudstvo u stanju procesuirati sve slucajeve, pri cemu citiraju i nevladine organizacije koje su pohvalile postupak koji se u Rijeci vodi protiv Norca.

Norcu se, zajedno sa jos cetvoricom pripadnika "gospicke grupe", sudi po otpuzbi da je naredio ili izvrasio masovna pogubljenja srpskih civila u Gospicu, i to nakon sto je doticni krajiski grad, u oktobru 1991. godine, bio izlozen napadima srpskih paravojnih snaga i jugoslovenske vojske.

Sudjenje je pocelo ljetos, izazivajuci jos tada snazno politicko protivljenje. Tvrdokorni nacionalisti su organizovali masovne proteste protiv optuznice i vlade, zbog pokusaja da se sudi "herojima domovinskog rata". Na proslogodisnjem skupu u Splitu ucestvovalo je oko 150,000 ljudi, koji su uzvikivali: "Svi smo mi Mirko Norac!"

Pocetak sudjenja bio je prilicno neizvjestan, buduci da je branilac pokusavao da postigne izuzece iz procesa - najprije samog sudije, a zatim i predsjednika suda - a sve uz zahtjev da se i sudjenje iz Rijeke preseli u sam Gospic. Drugi clan optuzene grupe, Tihomir Oreskovic, pokusao je da izbjegne krivicno gonjenje tako sto je tvrdio da pati od secerne bolesti. Time je izazvao gnjev samog Norca, koji ga je udario u sudnici.

Nakon sto je vrhovni sud odbio zahtjev odbrane, i nakon sto su se protesti desnice primirili, sudjenje je konacno otpocelo. Tada je artiljerijski komandir Sinisa Glusic tvrdio pred sudom - suprotno od onoga sto je dao u izjavi - da se ne sjeca niti ubijanja, niti sudbonosnog sastanka na kome su se Norac i Oreskovic dogovorili da pobiju Srbe. Ali je stvar ponovo pokrenuta s mrtve tacke nakon svjedocenja dvojice istaknutih clanova streljacke grupe, koji su potvrdili da je ona ubijala srpske civile. Ivan Dasovic i Mile Kasumovic - koji su tada obavljali duznost gospickog sefa policije, odnosno policijskog nacelnika za bezbjednost - potvrdili su da su se Norac i Oreskovic ipak dogovorili oko ubijanja.

No, iako je na sudjenju Norcu u mnogo cemu postignut napredak, ono se suocava i s brojnim problemima. Nakon sto je, u oktobru 2000. godine, jedan od zasticenih svjedoka optuzbe (Milan Levar) ubijen, ostali svjedoci - medju kojima su Zdenko Bando, Zdenko Ropac i Tomislav Oreskovic - bili su primorani da svjedoce iz Njemacke. Povrh toga, prijetnje su u vise navrata upucivane i sudiji, dok je u jednoj prilici stigla lazna dojava da je u zgradi suda podmetnuta bomba.

Uprkos tim komplikacijama, vrhovni tuzilac Mladen Bajic i predsjednik vrhovnog suda Ivica Crnic pohvalili su proces protiv Norca i konstatovali da su drzavni tuzioci spremni da preuzmu odgovornost i za ostale sudske postupke koji su pokrenuti zbog ratnih zlocina.

Strucnjak za medjunarodno pravo, dr Ivo Josipovic, ukazao je i na cinjenicu da je Hag toliko preopterecen slucajevima da svoj osnovni cilj - okoncanje svih sudjenja do 2008. godine - nece biti u stanju da ispuni bez pomoci lokalnih sudova. Josipovic, medjutim, priznaje da domaci sudovi umnogome nisu dorasli tom zadatku, te tako navodi i propuste koji su u skorije vrijeme nacinjeni u nekim procesima - recimo, na bjelovarskom sudjenju licima optuzenim za ubistvo srpskih vojnih rezervista, gdje su svi optuzeni oslobodjeni nakon sto je svjedok izmijenio vlastiti iskaz, dok se jedan od prezivjelih Srba toliko uplasio ponovnog susreta s optuzenicima, da nije bio u stanju da se sjeti kako oni izgledaju.

Josipovic smatra da ce lokalna sudjenja haskim optuzenicima pokrenuti jos neka ozbiljna pravna pitanja. Hrvatski zakoni ce vjerojatno morati biti prilagodjeni Statutu tribunala, premda ce sam Hag po svojoj prilici ocekivati i direktnu primjenu Statuta.

On takodje misli da ce Hag, ukoliko vec bude dopustio Hrvatskoj da sama krivicno goni sve osumnjicene za ratne zlocine, morati da razmotri i mogucnost da se analogno postupi i kada je rijec o svim ostalim zemljama bivse Jugoslavije. U tom slucaju bi sam tribunal postao suvisan.

Anto Nobilo, koji je u Holandiji branio generala Tihomira Blaskica, smatra da je pritisak desnice mozda isuvise jak da bi se mogla odrzati sudjenja optuzenicima visokog ranga, ali tvrdi da ce lokalni sudovi sigurno biti sposobni da sude osumnjicenima nizeg ili srednjeg ranga. On, medjutim, priznaje da neka lokalna sudjenja "ni u kom pogledu ne ispunjavaju ocekivane standarde", pri cemu pominje postupak protiv optuzenih za zlocine pocinjene nad Srbima u splitskoj pomorskoj bazi Lora, tokom koga su svjedoci bili napadnuti u samoj sudnici.

Predsjedavajući Hrvatskog Helsinskog odbora za ljudska prava, dr Zarko Puhovski, kaze da je u pocetku bio skeptican u pogledu sudjenja Norcu, ali da sada vjeruje da je, uprkos pritisku zdesna, slucaj dovoljno odmakao da vec predstavlja pozitivan primjer vladavine prava u Hrvatskoj. Puhovski je ipak zabrinut zbog postojano ambivalentnog odnosa javnosti prema sudjenju Hrvatima koji su osumnjiceni za ratne zlocine, zbog cega i napominje: "Dobro je sto u Hrvatskoj nemamo dvanaestoclanu porotu kakva se formira po anglo-saksonskom pravu, jer u zemlji vjerojatno jos ne bi bilo moguće postici konsenzus svih 12 slucajno odabranih gradjana spremnih na donosenje odluke o sudbini hrvatskih generala"

Tihana Tomicic je novinar dnevnog lista Novi List u Rijeci.

Location: [Balkans](#)
[Croatia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/izvjestaj-iz-regiona-sudjenje-hrvatskom-sudstvu>